СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДЩЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 28. | Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 2. лютого, 1923. | VOL. XXXI. | No. 28. | Jersey City, N. J., Friday, February 2, 1923. | THREE CENTS

ЗА 10 ДНІВ

КІНЧИТЬСЯ ЗБІРКА НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ!

Українські громади: Візьміться сейчас до діла, щоб виконати сей народній обовязок, який на Вас полягає!

Поспішіться, аби до 12-ого лютого с. р. довершити 30,000-ний Фонд!

БОРОТЬБА НАД ФАРМЕРСЬКИМИ ЗАКОНАМИ В КОНҐРЕСІ

ВАШІНҐТОН, 31. січня. — В сенаті та палаті послів ведеться тепер завзята боротьба за ріжні проекти допомоги американським фармерам.

Фармерський блвок, що обеднює велике число і републиканців і демократів з фармерських стейтів середної та західної частини Злучених Держав, заявляеся за проектом Ленрута, після котрого федеральний уряд мавби дати фінансову поміч кооперативним банкам, які самі фармери малиби організувати. Вороги фармерського бльоку не хочуть допустити до ухвалення проекта Ленрута хочби вже з тої причини, щоби в той спосіб не записати на рахунок зненавидженого бльоку одну побіду.

ГАРДИНҐ ХОЧЕ РАТУВАТИ ДОПОМОГУ ДЛЯ КОРАБЛІВ

ВАШІНҐТОН, 31. січня. — Президент Гардинґ має сими днями поробити заходи для приспішення дебати над проектом закона для корабельних підприємств, котрий конґрес погребав під дебатою над фармерськими проектами та законом про видатки на военний департамент.

СЛІДСТВО НАД БАВОВНЯНИМ ПРОМИСЛОМ

ВАШІНҐТОН, 31. січня. — Сенат ухвалив нині резолюцію, припоручаючу федеральній торговельній комісії розвести докладне слідство над бавовняним промислом та переконатися, чи сей промисел справді опинився в руках кількох богачів, які безпощадно нищуть всіх соперників.

ЗАВВАЖАЛИ ПОПРАВУ В СТАНІ РІЛЬНИЦТВА

ВАШІНҐТОН, 31. січня. — Федеральний банковий уряд заявляє в своїм річнім звіті, що після його обсервації (спостережень) американське фармерство починає вже підноситися з повоенного занепаду.

Засвідчити про се може те ,що фармері починають знов виплачувати свої довги на насіння, наряддя і будівлі та що вони знов почали закуповувати нові рільничі машини.

УХВАЛЕНО УРЯДОВИЙ НАГЛЯД НАД ВИСИЛАННЄМ БЕЗДРОТНИХ ТЕЛЕФОНОВИХ ПОСИЛОК

ВАШІНҐТОН, 31. січня. — Палата послів ухвалила нині проект закона, надаючого департаментови (міністерству) торговлі широкі права нагляду над радіовими стаціями.

СЛІДСТВО НАД ПОЛОЖЕННЄМ РІЛЬНИЦТВА В КАНАДІ

ОТАВА, 31. січня. — Ґенеральний ґубернатор Канади в своїй промові з приводу отворення канадійського парляменту заявився за отворенням спеціяльного комітету для розсліду над положеннєм канадійського фармерства.

ПОСТІЙНИЙ ЗРІСТ РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ

НЮ ЙОРК, 31. січня. — „Національна Промислова Конференційна Рада", що була свого часу утворена на промисловій конференції у Вашінґтоні, подає свої обчислення про робітничу заплату в послідних місяцях минувшого року. З обчислень Рада робить заключення, що робітнича заплата за той час постійно зростала.

На загал робітнича заплата при кінці 1922. року була два рази висша від заплати в 1914. році.

ОПРОКИНЕНО ЗАКИДИ ПРОТИ СОЦІЯЛІСТИЧНОГО КОНҐРЕСМЕНА

СЮПІРІОР, Вискансин, 31. січня. — На внесення федерального прокуратора відкинено всі закиди, поставлені проти соціялістичного конґресмена Віктора Берґера.

Берґерови закидувано нельояльне поступовання підчас війни; на тій основі його вибір до конґресу уневажнено два рази.

САБОТАЖ НА ЗЕЛІЗНИЦІ

ГАРДФОРД, 31. січня. — Заряд зелізниці Ню Гейвен робить публичний закид страйкуючим зелізничим робітникам підприємства, що вони ведуть проти зелізниці саботаж.

Межи инчим робітники мали накидати шміргдю до оливи до смаровання льокомотив, наслідком чого в один день на тій зелізниці зіпсулося 20 льокомотив.

ЗЕЛІЗНИЧА ЮНІЯ ВИБОРОЛА 8-ГОДИННИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ

ШІКАҐО, Илиноіс, 31. січня. — Зелізнича Робітнича Рада Злучених Держав признала юнії зелізничих сигналових робітників 8-годинний день праці, за котрий вони побивалися вже пару літ.

Свого часу сигналмени рішилися були вийти за се право на страйк, але мимо сього рішення віддали справу до вирішен-

10 ДНІВ.

Казав славний французький вожд і завойовник Европи Наполеон Бонапарте, що про побіду не рішає ціла війна але останних 15 мінут битви. Котра сторона в останній битві розумно напружить і використає всі свої сили, та сторона осягає побіду. Сі слова Наполеона можна нині приложити до акції Українців в Америці у справі Фонду Негайної Допомоги. Пів року збирали ми $30.000.00, а зібрали всего $19.000.00. Тепер на останок маємо за одинайцять днів дозбирати ще 11 тисяч. Виходить, що треба тепер іти за наукою Наполеона. Не дивімоя на піврічну малоуспішну акцию, але ужиймо розумно в останній хвилі всіх наших сил, щоби таки впору осягнути повну побіду.

Побіду осягнемо певно, як безсмертні слова Наполеона зрозуміє кожда наша громада і кождий з нас громадян та всі разом і кождий з окрема сповнять свій обовязок.

СОТКИ ДОЛЯРІВ ЗА МАРКУ

Один з нюйорських купців почтових марок продав оногді марку американського уряду з 1847. року за 631 долярів. Марка свого часу коштувала 5 центів. Марка має таку високу ціну, бо вона велика рідкість, так як таких марок має тепер існувати всего кілька.

ЖІНКА „КРИВОЇ КАЧКИ" ПРО КОНҐРЕС

В політичних кругах Вашінґтону викликала замішанне жінка Пойнтдексера, републиканського сенатора зі стейту Вашінґтона, котрий ставав та перепав при послідних виборах. Пані Пойнтдекстерова почала саме писати до одної газети в місті Спокейн, про свої переживання в столиці Злучених Державах, а її уваги були дуже часто дуже зідливі для визначних провідників американської політики. Вона говорить з кпинами про членів кабінету міністрів, покепковуючи собі з їх прав брати собі цвіти з державних городів, висилати жінки на справунки в державних автомобілях, казати військовій музиці грати для себе, і т .п. Вона кепкує собі з Ла Фолета, упевняючи, що він буде мати в слідуючім конґресі тільки прихильників, що себе самого. Вона обороняє вибори, в котрих її муж перепав, заявляючи, що сей вислід ще не доказує, що західні стейти звернулися проти теперішного уряду.

БЕЗДОМНІ ПОСЛИ

З поміж нововибраних послів до варшавського сойму — 150 опинилося на варшавському бруку, без даху над головою. Державний польський комісаріят робить заходи над поміщенням їх в гостинницях, що супроти їх переповнення йде пиняво.

БЕЗПРИТУЛЬНІ ДІТИ НА УКРАЇНІ

На Україні зареєстровано 400 тисяч безпритульних дітий. Більш усього припадає їх на Одеську ґубернію.

ПРОГРАВ В СУДІ МІЛІОНИ

Французький суд розбирав сими днями позов Райцеса, приватного банкира цісаря Франца Йосифа I., за кілька міліонів Франків, котрі сей банкир зложив перед війною в французьких банках, а котрі французький уряд з вибухом війни сконфіскував. Низчий французький суд відкинув був позов Райцеса, а тепер найвисший французький трибунал, котрий розбирав спротив Райцеса, відкинув спротив та потвердив вирок низчого суду.

На процесі позовник виступав яко польський горожанин, але суд не дуже вірив в його польське горожанство, бо його свідоцтво уродження мало опиратися на якусь подерту картку в якімсь галицькім місточку. Райцес, видно, є жидівського походження. Австрійський цісар був іменував його бароном Фон Марієнверт.

Райцес позиває також анґлійські банки за гроші, сконфісковані йому в Анґлії анґлійським урядом.

НОСИВ ВОВК, ПОНЕСЛИ ВОВКА

З Москви доносять про самогубство офіціяльного ката советської тайної поліції Юхова, який протягом двох років свого кровавого „урядування" переніс на той світ дві тисячі людий.

ФРАНЦУЗСЬКІ НАСТРОЇ ВІДНОСНО ПОЛЬЩІ

„Robotnik" інформує в кореспонденції з Парижа, що французька демократична преса з приводу останніх подій у Польщі висказує розчарування що-до сили демократії в Польщі, гостро осуджуючи ендецію, про якої моральну вину в останніх подіях не сумнівається. Велика буржуазійна преса, яка стоїть на становиску союзу з Польщею, промовчує польські справи в звязку з останніми подіями, а коли вже говорить, то лише в понижуюче протекційному тоні скрізь підчеркуючи польську анархію. „Соромно слухати оповідання чужинців, що прибувають із Польщі". „Навіть реакційні відлами французької публичної опінії остерігають Поляків перед шкідливістю занадто далеко посуненого шовінізму".

ЛІҐА ЗБИРАЄТЬСЯ СКЛИКАТИ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ ОБМЕЖЕННЯ ЗОРУЖЕНЬ

ПАРИЖ, 31. січня. — Рада Ліґи Народів постановила скликати конференцію всіх держав, що не були заступлені на вашінґтонській конференції для обмеження морських зоружень, щоби й вони постановили принята проняті на тій конференції обмеження.

Чехословаччина та Угорщина постановили віддати Раді Ліґи Народів свої суперечки за границю, які могли легко довести до війни; справу мирового полагодження питання віддано до розсліджання комітетови, на котрого чолі стоїть бразилійський представник.

Німецькі менчости в Польщі віднеслися до Ліґи Народів з протестом проти гноблячого трактовання їх польським урядом. Справа була вже порушена кілька разів.

ФРАНЦІЯ ЗАГАРБУЄ МИТО РУРЩИНИ ТА ЗДЕРЖУЄ ДОВІЗ ВУГЛЯ НІМЕЧЧИНІ

ПАРИЖ, 31. січня. — Франція вислала до Німеччини ще один ультімат, в котрому повідомляє її, що з огляду на незаплачення Німеччиною рати военного відшкодовання в сумі 500 міліонів золотих марок, що мала бути заплачена до сьогодня, Франція постановила відтяти від Німеччини довіз вугля з округа Рур та забрати на конто рати всі мита.

ПРОГОЛОШЕННЄ ВОЄННОГО СТАНУ В РУРЩИНІ

ПАРИЖ, 31. січня. — Французький уряд проголосив нині в цілім окрузі Рур военний стан.

Приказ має на ціли зломити пасивний опір Німців проти французької окупації.

В своїм приказі про заведенне военного стану французький уряд заявляє, що німецький опір погіршує становище Рурщини.

ФРАНЦІЯ ВІДЧУВАЄ НАСЛІДКИ НІМЕЦЬКОГО ОПОРУ

ПАРИЖ, 31. січня. — З французьких ґазет слідно, що Французи невдоволені, що занятте Рурщини Францією не дає бажаних ними вислідів.

Особливо болючо відчувають вони піднесенне цін вугля в цілій Франції. Невдоволенне зростає також наслідком зросту кошту життя.

Велика частина преси домагається від уряду зелізної руки в Рурщині в тім переконанню, що сильнійша влада дасть Франції кращі результати.

КУНО СКЛОНЯЄТЬСЯ ДО ПЕРЕГОВОРІВ

БЕРЛІН, 31. січня. — Німецький канцлер (президент міністрів) Куно заявив нині американським ґазетним кореспондентам, що Німеччина видержить французький наїзд, хоча він склоняється до ведення з Францією переговорів.

ЛЮДЕНДОРФ ПРЕДБАЧУЄ ДОВГУ БОРОТЬБУ НІМЕЧЧИНИ ЗА РУР

ДОРТМУНД, 31. січня. — В розмові з одним американським ґазетярем заявив німецький ґенерал Людендорф, колишній голова ґенерального штабу німецького цісаря, що Німеччину жде протяжна боротьба за Рурщину. На його думку, Німеччина не може тепер реаґувати відповідно на французький наїзд, бо вся сила по стороні Франції, але він не сумніваєся, що остаточно боротьба за Рур випаде на користь Німеччини.

АЛІЯНТИ ПРОТИ ЛИТВИ

ПАРИЖ, 31. січня. — Рада Амбасадорів вислала до Литви остру ноту, стилізовану немов ультимат, в якій взивають Литву відкликати сейчас литовські війска з округа Мемля.

Нота домагається сейчасового розвязання повстанчих відділів, що заняли Мемель, котрий стоїть під опікою оліянтів. Подані до публичного відома вісти про сю ноту не подають, якою карою грозять аліянти Литві на випадок непослуху. Нота подає Литві короткий речинець.

МОСКВА НЕ ПЕРЕДБАЧУЄ ВІЙНИ НА СХОДІ ЕВРОПИ

МОСКВА, 31. січня. — Серед урядових (комісарських) кругів Москви має панувати переконанне, що війни на сході Европи не буде.

Комісарі мали прийти до переконання, що Польща війни не хоче, та що вона не дасть ужитися Франції проти Німеччини, хиба під великим натиском.

Деякі комісарі вижидають якогось повстання народу проти німецького уряду, хоча німецький народ, як видно з його захования, стоїть однодушно за тактикою пасивного опору, якої держиться німецький уряд.

НОВІ НАДІЇ ДЛЯ ЛОЗАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ЛОЗАННА, 31. січня. — Французька нота про бажанне Франції не зривати переговорів з Туреччиною дала нові надії конференції.

Не лишень французькі та турецькі представники лишилися в Лозані, але й анґлійські.

РОСТРІЛЯЛИ ВБИЙНИКА НАРУТОВИЧА

ВАРШАВА, 31. січня. — Нині виконано присуд смерти на Невядомськім, вбийнику Нарутовича.

Коли теперішний президент Польщі Войцеховський підписав вирок смерти, Невядомський не захотів подати до нього просьби о помилуванне, і його розстріляно.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 493 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ КОГО ЛЮДИНА ОРҐАНІЗУЄТЬСЯ?

Питаннє на перший погляд ока зовсім злишнє.

А прецінь ще богато людий не знає на нього відповісти. Хто не вірить в се, най попробує зорґанізувати людину до запомогової орґанізації. Яку першу відповідь почує від такого чоловіка?

Відповідь буде: „А мені нащо коштитися?" Так гейби людина в запомоговій орґанізації мала лишень кошти, видатки, клопоти, а не мала ніяких прав, привілеїв, не мала відшкодовання забеспеченя.

Або відповідь буде: „А мені нащо удержувати урядників?" Так, гейби денебудь в світі була орґанізація, яка моглаби сю справу повести без відповідних урядовців, і гейби орґанізація існувала для урядників, а не урядники для орґанізації.

Або відповідь буде: „А мені нащо удержувати редакторів?". Гейби орґанізація була для редакторів, а не редактори для орґанізації.

Або відповідь буде: „А мені нащо бавитися в політику? Я без того обійдуся. Моя хата з краю, а до того ся не мішаю." Так, гейби належати до запомогової орґанізації було політикою.

Або відповідь може бути: „А мені нащо організуватися? Я й без сполку помру. Мій батько мав 82 роки, а в сполку не стояв. Можу й я." Так, гейби батько жив в старому краю серед таких самих обставин і мав якраз такі потреби, як його син в Америці.

Або якусь таку подібну відповідь може почути орґанізатор членів до запомогової орґанізації. Тому орґанізаторська робота вимагає розуміння запомогової справи. Орґанізатор се учитель, який приносить перше слово правди про запомогову орґанізацію. Він є апостолом, який мусить показати тому, що має стати новим членом, що до орґанізації він повинен приступити не для добра урядника, або добра редактора, або добра орґанізатора, але передусім для добра свого власного. Кождий новий член мусить бути переконаний, що орґанізація основана для добра мене, тебе і нас і вас, і всіх разом членів орґанізації. Добро орґанізації — се те, що є корисним для всіх нас, що становимо сю орґанізацію. Для сеї користи, спільної для нас всіх, ми орґанізуємося. Нас лучить те, що ми всі хочемо користи, яку можемо для себе добути лишень через зібраннє в одну громаду великого числа людий. Орґанізація се наше средство, при якого помочи ми добуваємо для себе сі користи. Орґанізація се наша оборона. Орґанізація се наша поміч. Орґанізація се ми.

Зрозуміймо се добре, памятаймо на се при кождій нагоді, коли ми можемо зміцнити се спільне добро, скріпити її через приєднаннє нових членів, через збільшеннє маси обєднюючися. Тоді будемо вміти добре наклонювати нових членів до орґанізації, тоді будемо добирати членів чесних, дбайливих за себе й орґанізацію, тоді будемо охороняти перед втратами орґанізацію, а через орґанізацію себе. Тоді ми покажемося добрими орґанізаторами.

А добрими орґанізаторами повинні ми показатися головно тепер, коли ми на весь світ кричимо, що ми хочемо ставити найтяжчу з усіх орґанізацій: самостійну національну державу.

Самостійник і Союзовець.

ОСТОРОЖНО З ПРОСТУДАМИ.

Осторога нюйорського уряду здоровля проти нового відновлення еспанської інфлюенци приходить в самий час, і звернути на нього увагу повинні мешканці не лише Ню Йорка, але й других міст.

Уряд подає цифри занедужань на сю недугу в минулім місяцю. З обрахунку виходить, що від початку січня с. р. на недугу захорувало в Ню Йорку 1,144 людий. Зі щоденних звітів показується, що число недужих кождого дня збільшається. Значиться, небезпека занедужання дійсно є.

Правда, звіт смертий показує, що від самої недуги сього року ще ніхто не помер. Видно, недуга, котра попередних років забирала тисячі жертв, прийшла тепер в дуже слабій формі.

Всеж таки, коли не вона сама, то принайменче її комплікації є небезпечні. Як відомо, занедбаннє інфлюенци потягає за собою звичайно запаленнє легень, котре в богато случаях кінчиться смертю.

Тому, коли сьогорічна поява інфлюенци не повинна давати ніякої основи до поляки, всеж таки можливість комплікації повинна зробити кождого обережним навіть на сю, не дуже то сього року сильну недугу. Тож требаби взяти собі до серця осторогу нюйорського уряду здоровля, котрий радить:

„Стережіться перед простудою та перед замоченнем ніг!

„Спочивайте та спіть досить!

„Вмивайте руки перед кождим їдженнем, вмивайте лице й руки по кождім повороті домів!"

„Як лишень чуєтесь не добре, сейчас порадьтеся лікаря!

„Не занедбуйте навіть найменчої простуди, бо з малих познаків може розвинутися небезпечна недуга."

БОГДАНОВИ ЛЕПКОМУ—ПОЗДОРОВ.

Парляментарна робота належить до найбільше денервуючих; а ще в такім парляменті, як колишний австрійський, в котрім — в самі, на кульпарах та в клюбових комнатах товпилося 516 послів, котрих вибрали девять народів поділених на кількадесять партій! Безперестанні колізії між поодинокими партіями то між цілими народами, зглядно їх представниками — між собою, то знову разом в ріжних комбінаціях — з урядом центральним, — вічні поголоски, сплетні, інвективи, побіди і погроми, — всьо то витворювало атмосферу кольосального зденервовання, так, що вже по трех-чотирох неділях парляментарної роботи ставала більша частина послів майже на половину невміняема, а всі, без виїмку ставали так роздражнені, що нераз яканебудь дрібниця викликувала несподівано великі вибухи обурення, злоби і протесту, або і голосні обструкції, що здавалось ті білі мармурові статуї грецьких та римських державних мужів уставлених в нишах головної стіни салі нарад — готові самі зі зворушення поспадати зі своїх підстолів. — Колиж сесія потревала і пять а навіть шість неділь, — то кождий посол ждав як спасення на її закінченнє, бо відчував, що його нерви далі не видержать і мусить послідувати якась душевна катастрофа.

І ось по замкненню кождої такої, довше треваючої сесії чоловік відчував не лиш доконечну потребу спокою, відпочинку, але і якоїсь иншої, чистійшої атмосфери, в котрій би не лиш відсвіжив свою перемучену душу, але і своє серце збентежене безпереривними боротьбами, нападами та оборонами — привів якось до нормального порядку.

А було се тим більше потрібне, що вертаючи до рідного краю, кождий, справді демократичний і народолюбний посол знав, що не мягке ложе відпочинку і віддиху жде на нього, але і праця на щоденний хліб для себе і родини, і дальша борба на місци о права своєго народа, звичайно дрібничкова і монотонна, але така, що її мусить хтось конче зробити, а котрої виконаннє також на плечі посла наші люди складали.

І я був звичайно так щасливий, що межи одним а другим періодом народної роботи я знаходив на пару день такий приют, знаходив таке місце, де ждало на нас успокоєннє для серця і душі, і де я їх обмивав іссопом правдивої поезії, а груди наповнював чистим і скріпляючим воздухом атмосфери повної шляхотности, краси і благородности.

Се місце, та святиння, до котрої спішив я зі скорше бючим серцем і з душею повною надії на щось гарне і добре — то була хата Богдана Лепкого в Кракові, то була його рідня, то була атмосфера що його окружала.

Діставшися в його окруження — я нараз знаходився в иншім світі, в сфері инших інтересів і почувань, а хоч і з ним обговорювали ми не одну справу публичну, займалися злобами дня нашого громадянського життя, то все-ж таки ми дивилися на них через якусь иншу призму, в котрій по дорозі губилося всьо, що дрібне, низке та негарне.

Але предметом наших розговорів була передовсім література та мистецтво. Живучи в Кракові він був вправді на чужині, але не так то дуже далекій від рідної землі, з котрої вісти доходили до нього скоро і часто. Віддаль тая була для нього спасення бо через се не попадав він у той круговорот інтриг та сплетень, до котрих наш, в неволі вихований загал так дуже охочий, а заразом та віддаль давала йому можність дивитись на рідний край і події у нім з „прекрасного дальока" як кажуть Росіяне, і бачити їх у чистійшім, ідеальнійшім світлі ніж бачить їх сей, хто знаходиться в безпосередній близкости до них. А крім того і в Кракові був він усе оточений письменниками та прочими жрецями мистецтва, на котрих він усе мав не малий вплив. І так най нагадаю тут ось хочби Василя Стефаника, котрому він присвятив свій чудовий вірш „Ти хлопе землю край", а далі малярів Івана Северина (великий талант, котрий не знати чи не запропастився), та Ол. Новаківського, котрого — об сім я пересвідчений — він властиво виратував для українського мистецтва і витягнув на світ божий з якогось мазурського села, де сей ґеніяльний артист жив потай міру мов який анахорет. Лепкий, що й сам гарно малює — пізнався на нім відразу і лиш жаль великий, що наша нація еще його так не признала, не оцінила та... не обезпечила матеріяльно, як сей велит мистецтва на се заслугує.

Мабуть вона жде аж на його смерть, і тоді возвістить торжественно, який се великий чоловік був, а рівночасно дасть жити в нужді його жінці (Захній Зобраза „мазурській Монна Ліза") та принятій за своє підкиненій дитині, котру тих двоє шляхотних людей пригорнули до себе і виратували їй світло дня.

А далі в крузі його краківських приятелів бачимо ось еще одну незвичайну людину, гарну і чисту душею і серцем як і сам Богдан. Се — **Вячеслав Ліпинський,** котрого каганець життя лише що блимає в якійсь забутій альпейській дірі а котрий еще і звідтам кинув між українську націю мов тяжку ґірську брилу свою книгу **„На переломі".** Хто-ж йому винен що знайшовся серед таких сумних особистих обставин?! Бувже він з рік велико-українським послом у Відни, міліони переходили через його руки... Чомуж не набрав „авансів" на пару літ на перед, чому не предвидів, що доляр зросте з 5 корон на 79,000 корон?, і не запасся долярами про чорну годину?!

Нехай-же „зараз" терпить і голодує; так йому і треба!

Не забуду латинського великодня рівно перед десяти роками...

І тоді, вертаючи з сесії парляментарної поступив я до Кракова, Зелена 28, то є до Богдана Лепкого. З ним пішли ми до Ліпінських на свячене. Був і наш спільний приятель Н. Голубінка з женою і дехто другий, кого вже пригадати собі не можу. Було се по першій балканській війні, воздух був пересичений електрикою; відчувалося немов тайні підземні грохоти вулкану заповідаючі великі грядущі події. — Коли ми сиділи при скромнім трапезі і обговорювали злободенні питання — Лепкий, як все скромний і тихий — вручив мені вузоньку ратку паперу. На ній був вірш. Се і були його славні **„Два голоси",** в котрих він віщим духом предвиджує недалекі події і каже своїм землякам прислухуватись „що їм говорить волі дух, про близьку хвилю заворух" та чаяти тої хвилі! Я печатаючи сей вірш пару разів подав на здогад яко дату його написання — март 1913 р. — та якже-ж було моє здивованнє, коли я у виданих у Липську „Писаннях" Лепкого ним самим зредагованих побачив під сим віршом дату „1911"! То він ось вже тоді предбачив і предчув що вже:

> „близький час,
> І хвиля недалека,
> Що буря звіеся нараз,
> Згуртує і змішае нас
> І зблизька і здалека"!

І він тоді вже звертався до своїх земляків і взивавїх, щоби були готові і щоби

> Як вдарить їм підземний дзвін
> І сурми заголосять
> Ішли туди, де кличе він
> Через кордони, гень, над Дін!...
> Їх кости предків просять."

Ось що значить пророчий дух, що — інтуїція справдішнього поета! Бо чи не звіялась буря, чи не змішала нас, чи не кинула нас аж над Дін?!

І закінчив він свій вірш могучими словами, що за кождим разом коли їх проголошую мене самого в жар кидають:

> ...Як сталь гартується в огни,
> Так ти нас, воле, розогни,
> Веди, веди нас, славо!"

Сей латинський великдень 1913 р. вбився мені еще і з другої причини в память.

Власне тоді по горячих заходах в ґенеральнім штабі та по завзятій боротьбі з Бобжинським удалось мені заложити перше **„Товариство Січових Стрільців"** у Львові, зачим пішло скорим кроком закладаннє і других товариств стрілецьких. Знаючи, що Пілсудський ініціятор польських стрілецьких товариств пробував власне у Кракові, пішов я на другий день по гостині у Ліпінського шукати того героя польської революції 1905-6 років та по довгій блуканині найшов його помешканнє в якійсь уличці десь за „Краковскім готельом". Може і від нього чого цікавого довідаюсь. — Мешкав він в убогих кімнатках. Мене приняв в своїй сипяльни, в котрій стояло просте желізне ліжко і столик. Був поважний і скупий на слова. Видко було що се людина, що живе сильним внутренним життям. Другий раз говорив я з ним рік пізнійше на обході Косцюшківським у львівськім ратуши. Я пішов наумисне, щоби почути його святочну промову. Говорив коротко, уривчисто. Зміст: вичислював, кілько Поляків упало у війнах Росії, Австрії та Прус, отже за чужі інтереси. Чи не ліпше вмирати за **свою** вітчину, за інтереси свого народа?

Тоді у Кракові приняла мене на самім вступі його жінка: груба, старша женщина, мабуть з робітничої кляси, товаришка його попередного „підпольного" життя, та „підпольної" праці. Умерла щось перед двома роками в шпитали у Вильні. В рік пізнійше Пілсудскі оженився на ново і майже тайно з якоюсь високо інтелігентною вдовою, а недавно підняв в спадщині по якімсь польськім патріоті в Америці **пару міліонів долярів.**

Б. Лепкий проживаючи у Кракові яко лектор укр. мови на тамошнім університеті — зходився також з польськими письменниками і ученими і мав між ними приятелів. Не малий вплив мав він на дідичів польських з українськими симпатіями з В. України, що нагадаю лише родину Я. з околиці Берестечка, котра під його впливом прийняла в родині українську мову.

Тут належить також величезний богач Воллодкович (?), що жертвував цінний бюст Т. Шевченка, що стоїть тепер перед Нац. Музеєм у Львові, а який раз Поляки затопили були у пелчинськім ставі.

Сей Воллодкович давав був Лепкому велику суму гроша на заложеннє укр. дневника з сим, щоби наш поет обіймив його начальну редакцію. Та скромний (а ябим ще сказав — непорадний) Лепкий відкинув (!) сю пропозицію „щоби не робити конкуренції другим укр. дневникам".

Володкович носився еще з иншими далекосяглими плянами стипендій і т. ин. та нападений брутально в одній укр. часописи — дав всьому спокій і гроші пішли в польські руки.

З польських письменників стояв Лепкий близко Оркана, Ґвіжджа та славного критика Вільгельма Фельдмана, історика нової польської літератури. Перечитавши його чудову і могучу „Сповідь землі" сказав він: „Нігди не пшипущалем жеби тен розанельони Лепкі мугл удержиць в так потенжни акорди".

Фельдман — се був Жид зпід Тернополя і скінчив 4 або 5 ґімн. кляс. В р. 1886. приходив він зі мною до ґімн. кружка до котрого належали між иншими Вячеслав Будзиновський, Осип Маковей і померший вже (в Монахові) маляр Філько Терлецький, славний карикатурист. — Фельдман видавав через пару років знаменитий місячник „Критик"-у, в котрій і я помістив пару статей. Були там і поезії Лепкого в переводі. Підчас війни був він начальником пресового польського бюра в Берліні. На однім засіданню т. зв. „Mittwochgesellschaft" 15-го падолиста 1917. я з ним дуже сильно стерся очивидно на тлі польсько-укр. спору. Посол німецький Навман, автор славної книжки „Mittel-europa" признав мені тоді слушність.

З инших польських учених зходився Лепкий через якийсь час з проф. унів. др. Феліксом Конечним, котрий видавав „Свят славяньскі". Він був навіть співробітником сего місячника але остаточно розійшовся з Конечним через його польський шовінізм. Проф. ун. Ґолоґурський почував себе під пливом Лепкого якийсь час Українцем, але пізнійше чомусь загубив те українство. В кружку Конечного пізнав Лепкий і консервативного професора фільозофії Здзєховського, що себе уважав за специяліста для справ росі йських, котрий однак для Українців був ворожо успособлений. Тепер він викладає мабуть у Вильні. В тім самім товаристві пізнав він і знаменитого польського адвоката з Москви Ледніцкого, що був членом першої рос. думи а тепер стоїть за дуже інтересним виданнем „Тидзень польскі", котрого „середну" лінію політичну мож би порівнати з напрямом рос. кадетів.

З таким знатоком мистецтва як Лепкий мож було годинами говорити а радше слухати його поглядів і виводів. І так раз цілу нічку пробалакали ми обаходячи по Львові а другу у Відни. В Кракові водив він мене все на вистави мистецтва подаючи рівночасно свої влучні пояснення.

Та не лиш як жрець чистого мистецтва він має для нас значіння; він не лиш автор ніжних еротиків і настроевих віршів. Його ліра уміє справді видати з себе такі могучі акорди як „Два голоси", або „Не схиляйте вниз прапора!" І велика шкода, що його патріотичні сцени посвячені Шевченкови та Кальнишевському не увійшли в ті два томи „Писань" виданих у Ляйпціґу. — Сей драматичний образ про Кальнишевського бачив я в цвітни 1910 р. на сцені театру львівської „Р. Бесіди" у Чернівцях. Могуче вражіннє робило, коли умираючому в Соловецькім монастирі Кальнишевському привиджуються страйні ряди наших Січей, котрі і справді через задний плян сцени переходять. Ся чудова песа кінчиться словами:

> „Чекає нас велика річ!
> Воскресне „Січ"!

„Українська Накладня" повинна безумовно видати ще третий том „Писань" Лепкого і обіймити ним не лиш драматичні його твори але і більшу його повість надруковану в „Зорі" п. з. „Зломані крила". Повість та зробила таке вражіння, що для зневтралізовання його замовлено і видано осібну повість п. з. „Сестра Марта".

Лепкий власне в повній силі віку і таланту, а вже річею нації української є — обезпечити йому і його родині спокійне істнованнє та можність дальшої плодотворної праці.

Тому незвичайно мене утішив той факт, що браття Американці не лише складають жертви на боротьбу о визволеннє рідного краю, але також і на почесний дар для сего великого письменника і заслуженого громадянина.

Бо-ж нам, прибитим тяжкою долею, поневоленим і притоптаним ворожою стопою треба доконечно такого гарда, котрий би могучим своїм співом **підносив нашого духа і розпалював грани",** котрий хоч „**сторощені списи, пощерблені мечі"** давав нашому серцю і нашій души — **надію!**

І потреба нам герольда національного, котрий би і ту частину нашої молодіжи, що ходить мов у півсні а підчас таких свят народних як 1. падолиста **встидаеся співати національного гимну** розбудив грімким голосом своеї могучої сурми і заставив та заохотив до **діла.**

І треба нам такого духового і одушевленого провідника як Богдан Лепкий, котрий каже, що коли ми доси „клали лише добре слово на сторожі — то тепер поставмо **силу! Чей вона поборе!"**

Др. Кирило Трильовський.

TRENTON, N. J.

З нагоди Рождества Христового Трентонські Українці з братства св. Василія, від. 149 Провидіння, при співучасти товариства Вільних Козаків, від. 116 У. Н. Союза заколядували для Інвалідів у Львові в сумі $16.50. Імя колядників: Гр. Вольчинський, Ігнатий Івашків, Ілько Лищишин, Стефан Лищишин і Мих. Сеньків. Жертвували слідуючі: по $1.00: Ф. Калужняк, П. Стадник, Пазя Стадник, В. Юзва, О. Михальчишин і М. Друщак; по 50 цнт.: М. Гавришко, С. Мартинів, Н. Мартинів, С. Канюко, М. Саковський, М. Сеньків, Д. Шумський, С. Каламан, Ф. Слабіцький, М. Дідун, І. Масляк, І. Морозко, І. Терлецький, М. Кунецький, М. Вольчинський, Катерина Петришин, Катерина Заблоцька і А. Максимів; по 25 цнт.: О. Грещак, І. Михарський, М. Шушко, А. Кавка, Я. Бойко і А. Сулима. Разом $16.50. В імени колядників сердечна подяка всім жертводавцям на Інвалідів. Також само даємо до відома, що ми заколядували $20 для филаделфійських сиріт, котрі заслано до сестер Василіянок.

НА ФОНД РІДНОЇ ШКОЛИ.

(Через „Свободу").

Іван Бриґіда з Raritan, N. J., жертва від Раританських громадян..$5.00
Текля Деркач з New York, N. Y. від себе, прислав Ів. Хома..........$2.00
Олекса Ґадз з Buffalo, N. Y...$1.00
Trenton, N. J., коляда......$16.50
РАЗОМ $24.50
Попередно оголошено $328.56
ДОСІ ЗІБРАНО $353.06

ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

(Через „Свободу").

Олекса Ґадз з Buffalo, N. Y...$1.00
Бр. св. Петра і Павла з Erie, Pa...$7.00
РАЗОМ $8.00
Попередно оголошено $16.00
ДОСІ ЗІБРАНО $24.00

ФОНД ІНВАЛІДІВ.

(Через „Свободу").

Олекса Ґадз з Buffalo, N. Y...$0.50
Бр. св. Петра і Павла з Erie Pa. $7.00
РАЗОМ $7.50
Попередно оголошено $62.25
ДОСІ ЗІБРАНО $69.75

ПОРУКА.

(З німецького Ф. Шіллера).

Дамон до лихого царя був вліз
З остреним пробоєм зо стали;
На тім го сіпаки спіймали.
„На що ти ховаєш, при собі ніж?"
Питає похмурно цар Діоніз.
„Від тирана город звільнити!"
„На хрест ми го зараз прибити!"

„Не буду", рік Дамон, „о душу просив;
Я, царю, готовий не-жити;
Но хочеш ми ласку вчинити,
Лиши мя на три дни, аби я жив,
І свою сестру ще подружив;
Я лишу ти друга в поруку, —
Не верну, — його дай на муку."

На то Діоніз лише усміхнувсь,
Тай каже до него потому:
„Іди собі на три дни до дому;
Но знай! як речинець лише минув,
А ти на кару не повернув,
То друга ти кажу розпяти, —
Ти будеш потому тривати."

Приходить до друга: „Так цар судив,
Щоби я за свою провину
Дознав — розпятий загинув;
То він мні позволив, три дні би-м жив,
І свою сестричку ще подружив;
Лишися за мене в поруку,
Аж доки не верну на муку".

А друг його щиро поцілував,
Той дався в темницю потому;
Товариш вернувся до дому.
А заки ще третій був день настав,
Він свою сестричку уже ізвінчав,
Потому чим борше вертає,
Бо нині речинець минає.

Іде він, аж люнув страшенний сплав,
Ріка ніби море шуміє,
А повінь все гірше бутніє;
Приходить на місце, де міст стояв,
А навал і вязи і міст урвав,
Бись думав, що ріжуться громи,
Так страшне склепіння ся ломить.

Він ходить без себе на бистрий стік,
Він кличе, він просить, гукає,
Ніхто-ж бо на тоє не дбає;
А хто-ж би ся важив в такіський клік
Човном ся пускати на другий бік? —
Ніхто ще тонути не хоче,
А повінь ще гірше клекоче.

Він видить, ратунку ні звідки ніть,
Заплакав по нужді, по своїй:
„Ой Боже мій, стримай погої!
Бо сонце в полудне уже стоїть,
А скоро в'но зайде на другий світ,
А я ще в місті не буду,
То свого ся друга позбуду."

За дармо, бо повінь ся все змогав,
Все гірше змогаються води,
Година з годинов уходить;
Тут годі чекати, і як стояв,
Так скочив на дунай і далі в плав,
Добувши остатної сили,
Аж Богу ся жалко зробило.

Переплив він щасливо зрадливий погій,
І дякує милому Богу,
І далі чим борше в дорогу;
Аж тутки з під ліса опришків рій,
Застали дорогу: „Куда йдеш, стій!"
І знали йому вже над главов
Важкою залізнов булавов.

„Що хочете, вражий, злодійський тлук?
Нічо як життя я лиш маю,
А то я цареві ховаю!"
І вирвав одному булаву з рук:
„Для мойого друга невинних мук!"
Як свисне, три збуї упали,
А другі у розтіч втікали.

Тут сонце впікає, як стрий лук,
Як літом звичайно ся діє;
Він бідний від спеки аж мліє:
„Ох Боже, ти спас мя з злодійських [рук,
Не дав мні тонути в дунайський гук, —
Як осьде мня сила покине,
То любий товариш загине."

Аж глянь! на-право їрокий мур,
А в мурі щось чути, шепоче;
Вандрівник звертає там очи,
А далі зі скелі гей срібний шнур,
Збігаються нори в студений чур;
Він радісний зараз напився,
Та ноги кріваві обмив си.

Вже сонце небавом кінчає путь,
У сине, глибоке море
Дрімаючи тоне поволи,
Аж тутки два люде гостинцем йдуть;
Він хоче чим борше їх поминуть,
Аж чує ,як люде сі кажуть:
„Тепер го на муки десь вяжуть."

Зачув то, тай далі за вітром в слід,
А сонце західне так мило
На Сиракус місто світило;
Дамона зливає кровавий піт,
Аж тутки приходить дорогов встріть
Слуга його вірний, тай каже:
„Вернися, вернися, мій княже!"

„Вернися, товариш уже пропав,
Тобі би на себе гадати,
Його вже узяли ковати;
Година в годину тебе чекав,
Як ти му ідучи речинець дав, —
І кілько ся з него накпили,
З надії го прецінь не збили."

„Не міг я вернути, як я хотів;
А мусить життє він страдати,
Не хочу і я вже тривати;
Аби ся Діоніз і того довів,
Що друг свого друга ніколи не звів, —
Най він і мене з ним загладить,
А знає, що приязнь не зрадить."

Вже сонце заходить, на брамі став,
А хрест уже в землю забитий,
А нарід докола набитий,
Шнур друга му 'д горі уже здоймав;
Він борше скрізь люде ся перетяв:
„Мене, гей катове, на муку,
За мене він дав лиш поруку!"

А в народі диво і пострах скрізь;
Вни собі до серця припали,
То з радости плачуть, то з жали;
Ніхто там не міг постримати сліз,
А хтось і цареви ті вісти доніс,
Здрогнулося серце в нім враже,
До себе привести їх каже.

Дивись на другів він так довгий час,
Тай так до них каже по хвили:
„В грудех сте мні серце змякшили,
А вірність не є то пустий лиш глас;
О тільки лиш, браття, благаю вас,
Нехай я від 'нинішной днини
Належу до вашой дружини."

(Перевів О. Ю. Федькович).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ СВОБ...

СИЛА КОМАХИ.

Сила усякої твари, і в чоловіка теж, залежить від мяса, що є в тілі: більше того мяса, то й чоловік дужчий. Гладкі люди не вельми дужі, бо в них у мясі багацького сала, яке робить чоловіка важким та млявим. со в людини буває звичайно червоне; у комах воно біле.

Проте сила комах велика.

Кому не лучалося узяти коли якого жука, гноєвика, чи хруща та стулити його гарненько в жмені? Починає він тоді, бідолаха, страшенно борикати та драпатись, і треба вже добре його стискати, щоб не видрапався. А яке воно мале проти чоловіка!

Тойже гноєвик потягне за собою шматочок олова, такий завбільшки, як і він сам. А деж чоловікови потягти таку величинь олова, як сам? Тут прийдеться зібрати хиба 15 людий, не менше; й сему нічого дивуватись, коли зауважити, що олово трохи не вдвоє важче від зеліза.

Вчені люди умисне причеплювали комахам ниточками усяку вагу і таким робом довідались, що комахи иноді тягнуть вагу, в 40 розважчу ніж самі вони. Чоловік же не здужає потягти більш своєї ваги, а кінь потягне тільки трохи більш половини своєї ваги.

Та не тільки потягти за собою, навіть підняти з собою в гору здужають вони багато; муха, наприклад, підіймає з собою вгору впівтора раза більш проти своєї ваги.

А стрибають вони як! От хоч блоха: вона переплигує вздовш в 500 крат більше проти себе. Се виходить так: якби чоловікові прирівнятись в цьому з нею, то він за одним махом, скочивши раз, перелетівби трохи не цілу верству. Тоб то добре було! Тодіб не треба було довго морочитись, рушивши в далеку путь.

Отже ми й бачимо, які комахи дужі, дарма, що такі малі на взір. То тепер нічого дивуватись, що вони часом такечки проточують, хочби яке міцне дерево, а то й зовсім його в нівець обертають.

ТАКОЖ ПОЛЬСЬКИЙ ПАТРІОТ НА СЛУЖБІ ОХРАНИ

На чолі експозитури польської охрани в Раві Руській стоїть якийсь пан Ґавіньскі, який на пропозицію — приняти польське горожанство, мав по донесенням вжехпольської преси відповісти: „Ані мені сниться! Я не Поляк а Варшава дістанеться небаром назад під московську нагайку, а тоді я випливу на верх". Можна нашим сусідам поґратулювати таких „лояльних" урядників.

ВАЖНА ПРОБЛЄМА СУЧАСНОЇ ФРАНЦІЇ

Французький „Урядовий денник" оголошує статистику руху населення Франції за перших шість місяців 1922 р. в порівнанню з рухом населення в такімже протязі часу в минулому році. Ця статистика виказує, що в 1922 р. народилося у Франції 396.726 живих дітей на 421.180 дітий народжених в минулому році. В тім же часі було 387.681 покійників на 348.329 покійників з минулого року. В результаті цифра народин зменшилася протягом року більше аніж о 25.000 тоді, коли цифра смертельности зросла о 40.000! Наслідок: надвижка народин, яка в 1921 р. виносила 72.854 впала цього року до неймовірно малого числа 9.045. Цей незавидний стан панує у Франції, яка горить жадобою опанувати Німеччину, якої приріст населення характеризує одна вимовна цифра: на 1000 мешканців Німеччини приростає річно 14 нових горожан.

НА ЯКІ АДРЕСИ ПОСИЛАТИ ЖЕРТВИ ДО ЕВРОПИ?

На запити в сій справі відповідаємо Українцям американським і канадійським, що жертви на поміч українським жертвам війни в Европі, а також українським жовнірам, студентам, збігцям, голодуючим, на українські школи і т. п. слід посилати на такі адреси:

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ:

Для українських жовнірів на адресу: **Dr. Stepan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czechoslovakia.**

Для українських студентів, що вчаться в українському університеті в Празі, також на тусаму адресу д-ра Стоцького, або на адресу: **Zivnostenska Banka, conto: Ukrajinska Akademicna Hromada v C. S. R., Prague, Czechoslovakia.**

Для збігців з України і Галичини: **Ukrainsky Hromadsky Komitet, Serikova 4, Prague III, Czechoslovakia.**

В АВСТРІЇ:

Для українських збігців з Галичини: **Ukrainisches Hilfskomitee, Strozzigasse 32, T. 12, Wien VIII, Austria.**

Для українських студентів: **Ukrainisher Studenten Verein Sitsch, Theresiengasse 13, Wien XVIII, Austria.**

В НІМЕЧЧИНІ:

Для українських студентів: **Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland, Berlin-Charlottenburg, Goethestrasse 67a, Germany.**

В ГАЛИЧИНІ:

Для товариств:

Комітет допомоги голодуючій молодіжі;

Фонд українських інвалідів;

Український Фонд воєнних вдовиць і сиріт;

Краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодіжю;

на адресу: **Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia.**

На українські приватні школи: **Ukrainske Pedagogiczne Towarystwo, Rynok 10, Lemberg, East Galicia.**

При пересилці гроший (доляровими дрефтами) треба все посилати листи і в них написати, на яку ціль призначена жертва.

Сей виказ містити-мемо від часу до часу в „Свободі".

Наших земляків в Европі просимо подати нам зміни або доповнення в сих адресах.

Богдан Лепкий.

БОСИЙ.

Босий родився на приходстві в Пилипківцях, у повозі.

Була то властиво величезна лaндара зо старинного роду найтичанок, що стояла в найтемнійшім куті возівні, спокійно дожидаючи тої хвилини, коли її переоблять на новий лад.

І справді приходили кілька разів якісь ковалі та стельмахи, оглядали її та обстуковали, але жаден з них не мав відваги братися до такої „машини".

А літа йшли. Повіз старівся з кождою днином. Чи парібок потрібував заліза, чи пастух реминця, або дощинки, кождий як в дим ішов до повозу. Не було в цілому деканаті такого попівського „фірмана", щоб хоч одного куска з „машини" не мав на своїй совісті.

Один тільки підпасач, Сташко боронив, як міг, старого повозу.

„Ну-ну! — говорив бувало — бери, але як єгомость побачать то знатимеш!"

А тимчасом, сам, коли ніхто не видів, ховався під буду тай спав. І тоді можна було канони котити , а Сташко не збудився. Та раз якось якось случайно попали на його слід і з тої пори пропало Сташкове леговище.

По нім заняла місце чепірната курка. Розтаборилася вона в подертім сідженню, знесла кільканадцять яєць і вже думала курята виводити, як раз якось, куд-кудакнула за голосно і в той спосіб сама себе зрадила.

По курці прийшла Фінка, Босого і привела в повозі на світ дві донці і чотирох синів, з котрих найстарший був Босий.

Кілька днів, ніхто не знав, де збулася тота важна подія, аж раз якось Фінка забарилася в кухні, песята почали скавуліти, почув це пастух прийшов і згорнув їх в полу своєї подертої опанчини. Що не напросилася Фінка, що не наблагала, не помогло.

„А ти, старуле — гримав на неї пастух — то ти хотіла сховатися передімною, щоби я не знав, почкайже!"

Фінка скакала йому до очий, лизала руки й лице, але він навіть не дивився на неї, лиш заніс її дітий до кухні. Тут поява шістьох нових мешканців Пилипковець викликала загальне одушевлення. „Ах, які гарні, які маленькі, які мудрі! Їх треба зараз потопити, поки не видять, бо потім буде хріх'!"

І таки тої самої днини потопив кострубатий пастух Фінчиних дітий в громадській криниці і лиш одного песика лишив на господарстві. Тим одним був саме наш Босий, герой отсього оповідання.

Молодість Босого минула між пекарнею а хлівами. В першім місяці навчився він їсти з миски та ловити свій хвіст, в другім гонив за качками, в третім чіпався вепра, в четвертім гусакові обдер на грудях пірря, а в пятім обпарила його дівка окропом за те, що вкрав із стільниці мясо.

До року бракувало йому одного ока, одного вуха і половини хвоста. Крім того мав він обсмалені вуса, обпарений бік і обпечену до кухні передну лабу.

Та всі тоті немилі пригоди не зломили його морально, він не теряв відваги, жвавости і охоти до життя.

Ціле село знало Босого, як найгіршого злодія, який коли-небудь жив на сім світі.

Баби гонили його від воріт кочергами, хлопи били ціпами, а хлопці кидали за ним камінем.

Тому відвернувся Босий від негостинного села і почав ходити на прогульки в поле і до ліса. Особливо ліс дуже йому подобався. Тілько ту пташків, тілько всіляких гнізд, такі смачні молоденькі зайчики.

Так зробивсь Босий любителем природи і самоти.

Та цей новий спосіб життя не сподобався лісничому. Він прийшов на попівство і заявив рішучо, що вбе Босого як собаку, бо робить йому пакости в лісі.

Але чим більше лісничий наставав на життя Босого, тим краще беріг його Босий. Скінчилося на тім, що дістав сіллю в бік (властиво в околицю хвоста) і на якийсь час перестав ходити до ліса.

Було то сами перед жнивами. А на жнива приїхав до дому панич. Він вчився в місті на доктора і чути було від нього всіляки милі й немилі пахощі.

Босому подобався панич від першої хвилини. Він так гарно свистав, так смішно кликав на нього, так забавно тягнув його за вухо, або клепав по голові. Веселий був пан.

До вечера Босий влюбився в панича і так сильно привязався до нього, що підчас вечері сидів перед хатою і вив. На дворі світив місяць, на стайні клекотіли бузьки, а в річці рахкали жаби. Потім місяць зайшов, світло в хаті погасло і Босий хотів йти спати, коли відчинилися двері і вийшов панич. Погладив Босого, казав йому, щоби був тихо і пішли загумінками геть на край села, де жив двірський гуменний, що мав одиначку доньку. Панич свиснув і переліз пліт, Босому казав лишитися на полі.

Босий сидів і слухав. Нічний прохід йому дуже подобався. Він почав думати об тім, якби то гарно піти з паничом до ліса, коли з далека почув чиїсь кроки. Гавкнув раз, другий і уступився з дороги. То вертав гуменний з недалекого двора. За хвилину щось зашелепало кукурудзою, захрупало капустою і перескочило пліт. Панич. Був задиханий, але вдоволений. Хвалив Босого, що дав йому знати, як надходив гуменний, бив сердечно по морді, а як вернули до дому, то дав з шафи цілу, здорову гусячу лабу на-зимно. По тім вони все оба ходили в село, в поле, до ліса. І тепер вже баби не били його кочергами, а лісничий не стріляв до нього. Босий ішов гордо, піднявши голову і половину хвоста та вдоволено моргаючи своїм одним оком.

А коли жнива скінчились і панич від'їздив до міста, Босий побіг за його возом.

— Вернися — кричав візник досягаючи батогом його спини, — а підеш ти! — гонив його панич, але Босий сказав собі, що без свого пана безумовно не хоче жити — і побіг.

В місті було погано.

Одна комнатка, тай то невеличка, сходи і брудне подвіря — і жий же тут!

Вправді Босий прібував бігати по місті, але небавом переконався, яка небезпека грозить йому від тих панів, що кидають так вправно стричком та тягаються з поганою будою, і — сидів у хаті.

Якби не кітка в сусіди та не пес з другого поверха, то можна-б було оказитись. З кіткою Босий вічно сварився, а з псом стягали хідники зо сходів. Тільки розривки і забави. Деколи брав його пан з собою до міста. То було звичайно в вечір, коли візки на псів не їздять і коли Босий виглядає прилично, бо не пізнати його тілесних дефектів. Він ішов жваво і гордо та державcя, як неможлучше, свого пана. Тільки коло яток і коло склепів з вудженною не міг перемочи себе„ щоби не стати хоч хвилину та по крайній мірі не затягнутись любим запахом шинок і ковбас.

Він же їв так мало. На снідання грінку хліба, на обід трохи якої юшки, гіршої від сільських помий а на вечеру недоїдки. Такий харч не міг вдоволити його желудка і він часом починав вити, дивлячись, як його пан заїдає мясо, але діставав палицею по хребті і переконувався, що треба вдоволятися тим, що нам зсилає доля.

Найгірше гнівало Босого те, що за таке нужденне удержання мусів показувати всілякі штуки. Він, син села, дитина волі, як комедіянт скакав через ліску, або як малпа ходив на двох ногах. А вжеж гнів його прибрав вид острого протесту, коли одного разу, в веселім товаристві, казав йому його пан курити цигара. Босий гаркнув, вищірив зуби і настоpошив шерсть.

За тоє постив цілу днину.

Тії пости лучалися доволі часто, бо панич бувало прийде пізно домів і на другий день лежить. Босий ніяк не міг зрозуміти, як можна перележати цілу днину в ліжку і не піти на обід. Він підходив до ліжка, лизав свому панові руку і пригадував, що час би попоїсти. Та пан тільки гладив його по голові і говорив зітхаючи: „бідний, бідний псисько!"

Дивно буває на світі...

Одного такого пізного вечера пан зібрався до міста. Босий хотів і собі йти. А коли мимо виразного заказу вибіг за двері; розгніваний пан привів його за ухо зі сходів до хати і замкнув у шафі.

Гу! Як тут темно, як тісно, як немило чути всілякі недоношені одяги!

І Босому закрутилися в очах слези. Він зітхнув, скрутився в клубок і примкнув до сну повіки.

Принилося йому село. На подвірю граються свині, на толоці пасуться гуси, а від ліса свіжий вітер приносить запах дичини. Навіть баби з кочергами і лісничий зі стрільбою, натою перцем і сіллю видались йому якимись гарними і зівсім приличними сотворіннями. Аж тут із сусідського подвірря вибіг Лиска, товариш його молодечих літ. „Як ся маєш, Лиска!" — гавкнув до нього Босий і зірвався з місця... та в тій хвилині щось гримнуло, кинуло ним і привалило чимсь мягким та немилим...

Босий прийшов до себе аж тоді, коли вернув пан та почав підносити шафу. Той невин сон прийшлось йому спокутувати гірко.

„Сату!" — сказав на другий день пан, вибіраючись до міста і заложив псові якийсь ремінь на шию. Босий врадував страшенно, думаючи, що піде зо своїм паном на прохід, так як звичайно панські пси ходять, а тимчасом пан пхнув його до шафи і привязав тим ременем до кілка.

Босий зхурнів. Чогось подібного він рішучо не сподівався. Таж це чиста мука-тортура. Стояти так в одній мірі цілими годинами і не ворухнутися — це прямо немислиме.

І він почав з розпуки вити. Зразу тихо, жалібно, якби грав на флеті, потім чим раз голоснійше, якби його зуби боліли а вкінці так, якби хто з нього кишки торочив.

Жалувався на пана, на долю, на всьо, а жаль його був так щирий і так голосний, що всі мешканці з цілої камянці зібралися під дверми.

„А будеш ти тихо!" — кричали одні, „ти облуплений порте! встікбися!"—бажали другі-а треті доповідали, що через дурного пса жити не годні.

Це його так до живого вразило, що він ще гірше став верещати Сам собі дивувався, з-відки в його горлі беруться такі тони. Навіть тоді, коли лісничий впакував йому в живе тіло сіль і перець він не дерся так страшенно. І мабуть той його неможливий вереск змінив загальну опінію під дверми.

„Бідний пес" — говорили одні, „певно з голоду здихає. Деж то, такий ,мендик' сам не має що їсти а невинне сотворіння мучить".

„Виважім двері! — радили другі — і пустім його на волю!"

А ще инші хотіли поилати по сторожа і дати знати на полицію, бо таке знущання противиться регулямінові товариства охорони звірят.

Та на тім і скінчилось. Босий на хвилину втих і люди розійшлися.

Години лізли раком. Бідний пес почував у собі таку утому, якби всі баби з цілого села цілий тиждень гонили за ним з кочергами.

Він перебув вічність.

І вже думав встечися, якби не те, що на коритарі задунали чиїсь кроки. Босий потягнув носом і почув запах корцми, вепрової ятки і трафіки; всьо разом. Біда! В такому настрою його пан був лихий, казав йому показувати всілякі штуки і за найменчу невдачу, за найменчий непослух бив, куда попало, Але най буде що хоче, бо гірше вже не може бути! І він почав на-ново вити. Зразу тихо, якби грав на флеті, потім голоснійше, якби його зуби починали боліти, а в кінці, так, якби з нього шкуру дерли. Не чув, коли увійшов пан і почав його ліскою валити. „Няй бе! Няй мене вбе! — думав пес. — Бо, ліпша смерть, ніж таке життя!".

Але смерть не така легка, як Босому здавалось...

З паном прийшов його товариш, маляр від котрого все було чути запах олію і квасного молока а котрий грозив, що вималює Босого і пустить в ґазети.

Цей вхопив пана за руку і почав його вговорювати.

— Дай спокій, чоловіче, за що бєш невинну собаку!

— Невинну! — верещав пан. — А чогож він виє на ціле місто?

— Бо йому зле.

— А хиба мені добре?

— Ну, правда, але ти чоловік, а він пес... Диви, як-же ти його немилосерно привязав. Таж це прямо гріх!

— Я йому всі кости потороcщу! — кричав пан, вимахуючи здоровим костуром — я його на винне яблоко збю! На що він мені шафу перевернув! Я його за тоє мушу привязувати, щоб не скакав. А зрештою, хиба я його за собою кликав, хиба я йому не казав: вернися? Отаточно — заключив відчиняючи чемно двері — господин Босий мають вільну волю. Коли їм у мене зле, то можуть собі іти, куди хочуть, прошу!

Пан стояв, елеґантно вказуючи двері і чекав відповіді.

Босому, якби хто палуди з очий зняв. Справді! він має вільну волю! Чомуж він давно не покинув недоброго пана і не вернув у село? Чому?

Так, але він не знає дороги. Вітри давно рознесли слід за тим возом, котрий привіз його до міста. А місто не аби яке, а доріг тьма! Тай на селі його вже, мабуть, забули. Хто тепер схоче старого, змореного собаку. А по лісі бігати він вже забув, поживи шукати не вміє, перед лісничим втікати не годен...

І Босий спустив голову і в покорі почав лизати брудні, від кількох днів не чищені черевики свого пана.

ДЕ БУДЕ У. Н. ХОР?

FEBRUARY

Thurs. 1st—Omaha, Nebr. Auditorium
Fri. 2nd—Des Moines, Iowa, Coliseum
Sat. 3rd—Davenport, Iowa, Augustana Gymnasium
Sun. 4th—Matinne — Milwaukee, Wis. Pabst Theatre
Sun. 4th—Evening — Chicago, Ill. Auditorium Theatre
Mon. 5th—Peoria, Ill. Shrine Temple.
Tues. 6th—St. Louis, Mo. Coliseum.
Wed. 7—Louisville, Ky. Kosair Temple
Thurs. 8th—Indianapolis, Ind. (?) Cadle Tabernacle
Fri. 9th — Cincinnati, O. (?) Emery Auditorium
Sat. 10th—Dayton, O. (?) Memorial Hall or Columbus (?)
Sun. 11th — Cleveland, O. Masonic Temple
Mon. 12th—Toledo, O.
Tues. 13th — Ann Arbor, Mich. Hill Auditorium
Wed. 14th—Flint, Mich. (?)
Thurs. 15th—Ft. Wayne, Ind. Majestic Theatre
Fri. 16th—Butler, Pa. (?)
Sat. 17—Pittsburgh, Pa. Syria Mosque
Sun. 18th—Youngstown, O.
Mon. 19th—Erie, Pa. (?) Park Theatre
Tues. 20th — Buffalo, N. Y. Elmwood Music Hall
Wed. 21st—Rochester, N. Y. Eastman Theatre
Thurs. 22nd — Auburn, N. Y. Auditorium
Fri. 23rd—Ithaca, N. Y. Cornell University
Sat. 24th — Utica, N. Y. Utica State Armory
Mon. 26th—Binghamton, N. Y. Kalurah Temple
Tues. 27th—Scranton (?) Town Hall
Wed. 28th—Pottsville, Pa. Hippodrome

З ДОРОГИ ЖИТТЯ.

ДНІСТРОВИЙ КРОКОДИЛЬ.

Деинде падали безнастанні дощі, тимчасом на полудневім Поділлю над Дністром була така жара і посуха, що, хто жив, той купався — крім селян і селянок, котрі купіль уважають за діточу забаву... Також ціле містечко Н., себто переважно Жиди, з рана до ночі сиділо у воді. А що сей жвавий нарід любить нераз і без розумної причини дуже кричати, то й на Дністрі було вереску без міри, — найстарші Дністрові суми, що важили по сорок кільограмів, не пригадували собі такого крику і колоту і втікали на тихі води. Розбуялися Жидки. Раз навіть дійшло до того, що збиточний Гершко Кац підплив сподом води до жіночого товариства і щипнув Сальцю Розенцвайґ в якесь там місце, — вона скрикнула несамовито, думала, що то сум, тимчасом Гершко виринув з води і — настала невидана та нечувана радість у народі ізраїльскім. Але, що правда, жінки тоді трохи не втопили Гершка, — він ледве втік. Також хрещені люде тішилися, що мали благодатну ріку під містом у таку жару, що вялила кождого, як листок.

Та от настав день, що приніс конець сій загальній радости. Не злива і не холод спинили людей купатися, тільки пресвітлий маґістрат містечка. Звідси вийшов одного дня міський поліцай із бубном, витарабанив на ринку і, коли побачив, що довкола нього вже збіглася велика громада, промовив дуже поважно:

— Подається всім до відомости, щоби кождий знав, щоби потім не казав, що не чув і не знав, що в Дністрі появився страшний смок або коркодиль, котрий вчера вхопив хлопця за ногу, відкусив йому — і він утопився на смерть, без ратунку. То тепер пан бурмістр наказав, щоби ніхто не купався, бо маґістрат не може пильнувати всіх, щоби їх коркодиль не зїв.

Промова поліцая зробила страшне враження. Жиди відразу сказали собі, що волять шкваритися на сонці, як гуска на жарі, ніж іти у Дністер. З християн дехто счудувався і не повірив. Беззубий органіст Байдасінський так і сказав поліцаєви: — Та цо пан ґнупства плеце! Крокодиль у Дністрі? Крокодилі є в Італії, Ґішпанії, але не в Польщі.

Поліцай почувся ображеним у своїх патріотичних почуваннях і відповів сердито: — В Польщі нема коркодилів?! В Польщі все є! Дивіться, який патріот! Як не вірите мені, то ідіть, спитайтеся пана бурмістра!

— Дурний ти разом зі своїм бурмістром! — відповів органіст зневажливо і, щоб не вдатися з дурнем у розмову, поважно відійшов собі.

Поліцай пішов дальше тарабанити і подавати нечувану вістку. За годину ціле містечко вздовж і впоперек знало про страшного змія, смока або крокодиля — і на Дністрі стало пусто-пустісінько, хоч сонце жарило ще гірше, як вчора.

Але тогож дня цікаві хлопці забажали побачити крокодиля, пішли над ріку, дивилися довго на воду і — не побачили нічого. Тільки по годині щось велике кинулося з того боку ріки, аж вода підскочила і филі розкотилися навкруги. Таке буває на Дністрі нераз, однак сим разом се здалося хлопцям страшнійше. І вони понесли у містечко вістку, що щось таки є. Потім пішла поголоска, що щось довге і чорне плило Дністром. І се не було щось незвичайне; у війну плили Дністром нераз убиті вояки, коні, мости, вози, скрині, ковбки дерева і инше. І в спокійний час, найбільше по зливах, багато дечого пливе Дністром, що само впаде у воду, або що люде туди кинуть. Однак тепер кождий думав про крокодиля в Дністрі і здогадувався все чогось найгіршого. В містечку настала непевність.

Найбільше непевним почував себе бурмістр Паперженський. Від часу, як казав поліцаєви тарабанити, він думав над тим, чи добре зробив чи зле. І як у цілій своїй публичній діяльности він завсіди шукав поратунку й охорони передовсім в поліції, так і тепер вибрався він туди за порадою. По своїй вдачі трус, він з ніким не ставав сам до боротьби, тільки все підставляв когось за себе, а сам ховався. Тут же діло було не з чоловіком, тільки зі смоком чи крокодилем, — до боротьби з такою потворою він таки зовсім не був здатним.

По дорозі стрітив його учитель природи з гімназії.

— Пане бурмістр, що то є з тим крокодилем? сеж не подібне до правди.

— Я не знаю, чи то крокодиль, чи що инше. Вісти маю такі: передвчера втопився парубок; свідки казали, що щось потягло його несподівано за ногу і він щез без сліду у воді, тілько кров вилила потім на верх. А вчора під вечір при гатях, що осталися з реґуляції Дністра, вхопило щось хлопця у воді за ногу, покусало і поранило, — свідки бачили рани і кров. Хлопця ледве відратували. Крім того селяне, навіть з дальших сторін, говорили на торзі, що якийсь змій є цілком певно в Дністрі і кидається на худобу при поєнню. На основі сих чуток я порадив людям не купатися і гадаю, що добре зробив. Може то рекін, людоїд?

— Алеж се не може бути! — впевняв учитель. — В наші сторони залітають деякі птахи з півночи і з полудня, підпливають водою деякі риби з моря, але рекінів тут ніхто не бачив. Їх нема і в Чорнім морі.

— То може се крокодиль? — допитувався бурмістр. — Я пригадую собі з молодих літ, що в Кракові з менажерії утік крокодиль до Висли і жив цілий тиждень у воді, поки його убили коло села Моґили.

— Се могло би бути й тепер, — відповів учитель — але деж тепер по війні їздять менажерії?! Се мені зовсім неясне; я мушу розвідати, що є на річи.

По сій розмові пан бурмістр ішов до поліції з більшими ще сумнівами, ніж мав доси, але він сподівався дістати там певну відповідь і певну пораду, а не учені здогади. В поліції не було комісара Корневіча, лише був його заступник Пірожек. Сей Пірожек відразу заявив бурмістрови, що не має найменшої охоти воювати зі смоками і крокодилями; він має замало людей, щоби слідити на кождім кроці еміґрантів з Росії і підозрілих місцевих Українців, а не то щоби полювати ще й на крокодилів. От ходять вояки з цлового баталіону понад Дністер, то нехай вони уважають. Врешті можна і з військом порозумітися, коли буде потрібно.

Хоч і не хотів Пірожек помогти своїми людьми, а все таки дав добру раду. Справді, вояки з цлового баталіону можуть се зробити найлекше. Адже ходять і так за бездурно понад воду в день і в ночи і тільки десь колись застрілять або покалічать якогось пачкаря. Пан бурмістр пішов шукати коменданта цлового баталіону. Найшов його у шиночку, як пив горівочку з товариством.

Ще Пацержинський не відізвався, як комендант привитав його словами: — Го, го! пан бурмістр! Чесць! Певно в справі крокодиля? Я вже сам зарядив все, що треба. Може напєтеся з нами горівочки? Як сполюю того смока чи крокодиля, зробимо баль!

Пан бурмістр присівся до товариства, випив горівки — і почалася довга розмова про Дністрового крокодиля. Пацержинський зовсім утихомирився, бо довідався, що на потвору були приготовлені не лише карабіни, але й ручні ґранати.

Однак потвора цілий день не показувалася. Цікаві люде вистоювали годинами на березі Дністра на жарі і, не побачивши нічого, рішили, що се придумано такий спосіб на пачкарів, щоб їх налякати. Тільки на другий день зрана, мов блискавиця, пролетіла містечком вістка, що змій чи крокодиль таки показався коло розваленого залізничого моста. Сперся за клітку, що впала з розбитого моста у воду, і там щось нишпорить.

Коли про се довідався бурмістр, біґцем побіг над Дністер. Застав тут уже громаду людей, у ній і органіста. Всі дивилися на воду, котра в ночи трохи прибула. Там коло клітки моста щось таке, як великий подовгастий, чорний бальон, на половину у воді, рушалося і вилискувалося до сонця. Голови і ніг не було видко, лише якийсь тулуб, але сей тулуб рушався і здавалося, що потвора чогось шукає на дні ріки. Се було таке дивне, що навіть органіст не відзивався, тілько дивився мовчки, отворивши широко свій беззубий рот.

Надійшов комендант цлового баталіону, зібрав біля себе чотирох вояків — і всі пять вистрілили разом у потвору. У воді забулькотіло і цілком виразно засичало. Бурмістр відскочив далеко поза громаду, — що се могло так сичати? От і досі виходять ще бульки з води і чути сик.

Комендант став нетерпеливий і приказав: — Ржепа! Піди но ти з ґранатом на міст, вимір добре і пальни його з верха! Тут кріси не поможуть.

Громада почала утікати з берега, бурмістр станув собі за домом, але всі у відповіднім віддаленню здержалися, бо видовище було занадто цікаве, а комендант запевнив їх, що небезпеки нема. Минуло кілька хвилин — і з високого моста просто на потвору злетіло щось чорне; у воді заклекотіло, бухнуло, розірвало і підкинуло у гору якісь части тіла, котрих серед бризків води не можна було зразу розпізнати — і в той сам час на берег упала якась велика нога.

Кількох відважнійших, між ними й органіст, збігли в низ над ріку подивитися на ногу.

— Та сеж кінська нога ще й підкута! — скрикнув органіст.

— А я не казав, що крокодилів у Польщі нема! Гарні смоки з підковами на ногах!

Це сказав органіст просто в очи поліцаєви, котрий також прибіг подивитись на кінську ногу...

Громада невдоволена розійшлася; тепер кождий зрозумів, що це десь утопився кінь або здохлого коня кинули у воду, його здули ґази, котрі подіравленими від куль місцями виходили і сичали — і що на цілім ділі не було нічого цікавого. Бурмістр не хотів уже з ніким і говорити про крокодиля...

Цілу пригоду до решти розслідив учитель природи. Справді парубок утопився у небезпечнім вирі Дністра, але його тіло найшли не покалічене. Хлопець же мав поранені ноги, однак не від зубів, лише від колючих дротів з війни, котрі хтось кинув у ріку. Він замотався у сі дроти і трохи не потонув. Все те однак не вияснило ще учителеви чутки про змія і крокодиля. Тільки по двох тижнях, коли він за ділами був у місті Г. і побачив мальований афіш на стіні, зрозумів, звідки чутка взялася. В Бесарабії була зараза на худобу. Польський уряд хотів остерегти своїх селян перед заразою. Якийсь артист змалював страшного змія, такого самого, якого убив св. Юрій і Кожемяка коло Київа і невідомий герой на Вавелі в Кракові. Цей змій сидів на березі Дністра і страшними очима дивився на стадо худоби, що з того боку ріки пило воду. Виглядав так дико і пажерливо, якби хотів відразу проковтнути ціле стадо. Це артист представив так страшну заразу у подобі змія, а великий напис: „Бачносьць! ксенґосуш!" і дальші поучення вияснили справу до решти.

Одно ще остало неясне: яким то способом фантазія селян зробила із цеї алегоричної потвори крокодиля в Дністрі, але це вже сюди не належить тай не дасться розслідити навіть при помочи поліції, хоч вона має також дуже буйну фантазію.

Осип Маковей.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70 повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в суботу, 3-го лютого о годині 7. вечером в гали Народнього Дому під ч. 72 Моріс Стріт. Поневже є важні справи до полагодження, для того присутність всіх членів є конечною. Рівночасно пригадується членам, щоби постаралися о нових членів, як також щоби вписали свої діти до У. Н. Союза, бо лишень в лютім У. Н. Союз принимає без вступного членів і їх дітей. Члени котрі не вирівнають своїх вкладок будуть суспендовані. — С. Гладкий, предс.; А. Онисик, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".